

**IV ЧАКЫРЫЛЫШ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СОВЕТЫНЫҢ XI СЕССИЯСЕ**

КАРАР № 59

Мөслим авылы

«27» октябрь 2021 ел

**Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайга салу
йогынтысын бәяләү, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру
мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга
экспертиза ясау тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы карарлар эзерләү һәм кабул итү өлешендә муниципаль идарә процессларының нәтижелелеген күтәрү һәм камилләштерү максатларында, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза ясау тәртибе турындагы нигезләмәне (алга таба – Нигезләмә) кушымта нигезендә расларга.

2. Эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен яңа бурычлар билгели торган яисә муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган бурычларны үзгәртә торган муниципаль хокукый актларның жайга салу йогынтысын бәяләү өлкәсендә һәм эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза ясауда Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетын вәкаләтле орган итеп билгеләргә.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан вакыттан үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Мөслим муниципаль район Советының икътисад, эшкуарлык, бюджет, салымнар һәм финанс буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Мөслим муниципаль районы
Башлыгы урынбасары,
Мөслим муниципаль районы Советы
рәисе урынбасары

А.М. Әхмәтҗанов

**Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайга салу
йогынтысын бәяләү, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру
мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга
экспертиза ясау тәртибе турында нигезләмә**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1 Әлеге нигезләмә мөнәсәбәтләрне жайга салуның максатчанлыгын һәм нәтижәлеген арттыру, эшкуарлык эшчәнлегенә субъектларына ярдәм күрсәтү кагыйдәләрен һәм тәртибен билгеләү максатларында муниципаль норматив хокукый актлар проектларының (алга таба – актлар проектлары) жайга салу йогынтысын бәяләүне уздыру һәм муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза ясау тәртибен билгели.

1.2. Жайлау йогынтысын бәяләү һәм экспертиза акт проектында гамәлдәге норматив хокукый актлардагы нигезләмәләрне ачыклау максатларында үткәрелә:

- эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертәләр яисә аларны кертүгә ярдәм итәләр;
- эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектларының, муниципаль берәмлек бюджетының нигезләнмәгән чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итә;
- конкуренцияне чикләүгә нигезсез ярдәм итәләр.

1.3. Муниципаль норматив хокукый акт проекты жирле үзидарә органнары һәм аларның структур бүлекчәләре, Мөслим муниципаль районының аның эшчәнлегенә өлкәсенә акт проекты керә торган муниципаль учреждениеләре (алга таба – профильле бүлекчәләр) тарафыннан эзерләнә.

1.4. Жайга салу йогынтысын бәяләү өлкәсендә вәкаләтле орган актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләүне үткәрүне һәм норматив хокукый актларга экспертиза ясауны норматив һәм методик яктан тәэмин итә.

1.5. Эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба – Федераль закон), «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 27 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары проектларының жайга салу йогынтысын бәяләүне уздыру һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларына экспертиза ясау тәртибе турында» 2014 елның 7 мартындагы 14-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте башкарма органнары тарафыннан кабул ителә (чыгарыла) торган норматив хокукый актлар һәм Татарстан Республикасында гамәлдәге норматив хокукый актларның һәм норматив хокукый актлар проектларының жайга салу йогынтысын гавами бәяләү тәртибен раслау турында» 2012 елның 31 декабрдәгә 1182

номерлы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары, әлеге нигезләмә һәм башка норматив хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.6. Жайлау йогынтысын бәяләүдә: жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүче, үзгәртүче, туктатып торучы, юкка чыгаручы вәкиллеке органнарның норматив хокукый актлары проектларыннан, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган вәкаләтле органнарның норматив хокукый актлары проектларыннан, гадәттән тыш хәлләр режимы гамәлдә булган чорга табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү максатларында эшләнгән норматив хокукый актлар проектларыннан тыш, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлегә субъектлары өчен муниципаль норматив хокукый актларда яңа яисә элек каралган вазыйфаларны билгели торган үзгәртә торган норматив хокукый актлар проектлары тиеш.

1.7. Дәүләт серен тәшкил итүче, конфиденциаль характердагы белешмәләренә үз эченә алган яисә муниципаль норматив хокукый актларга бары тик федераль һәм региональ законнарда туры китерү максатларында гына үзгәрешләр кертүгә юнәлтелгән, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне, кризислы хәлләрне булдырмау һәм террорчылык актларын кисәтү һәм аларның нәтижәләрен бетерү өчен эшләнгән муниципаль актлар проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү үткәрелми.

1.8. Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә жайга салу йогынтысын бәяләүне бастырып чыгару һәм норматив хокукый актларга экспертиза ясау өчен рәсми сайт-Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы муниципаль берәмлегә сайты (алга таба – Рәсми сайт) тора.

2. Жайга салу йогынтысын бәяләүне уздыру

2.1. Акт проектын эшләү турында карар кабул ителгән очракта, профильле бүлекчәләр түбәндәге гамәлләрне башкара:

- норматив хокукый акт кабул итүне таләп итә торган проблемаларны билгелиләр;

- хокукый жайга салуны кертү максатын билгелиләр;

- ачыкланган проблемаларны хәл итүнең мөмкин булган барлык вариантларын ачыклайлар һәм тасвирлайлар, моңа яңа хокукый жайга салу кертмичә куелган максатларга ирешергә мөмкинлек бирәчәк вариантлар да керә;

- проблеманы хәл итүнең тәкъдим ителгән вариантларын, чыгымнарны һәм файдаларны да кертәп, хәл итү нәтижәләрен ачыклайлар һәм бәялиләр, шулай ук тәкъдим ителгән һәр вариантны гамәлгә ашырганда нәтижәлелекне һәм файдалылыкны бәялиләр.

2.2. Акт проектына түбәндәге белешмәләренә үз эченә алган аңлатма язуы кушымта итеп бирелә:

1) муниципаль жайга салуга юнәлдерелгән проблеманы, аның сәбәпләрен, динамикасын һәм проблемаларны вакыт эчендә үстерүнең фаразын тасвирлау;

2) алар нигезендә хәзерге вакытта муниципаль жайга салу гамәлгә ашырыла торган норматив хокукый актлар яисә аларның аерым нигезләмәләре;

3) проблеманы бетерү (тискәре йогынтыны минимальләштерү) вариантлары, шул исәптән хокук куллану практикасын камилләштерү, шулай ук норматив хокукый актларны әзерләү, үзгәртү яки юкка чыгару юлы белән дә;

4) муниципаль жайга салу максатлары;

5) муниципаль жайга салу юнэлдерелгән эшкуарлык, инвестиция эшчәнлеге субъектларының төркеменә характеристика;

6) жирле үзидарә органнарының яңа функцияләре, вәкаләтләре, бурычлары һәм хокуклары яисә аларның үзгәрүе турында белешмәләр, шулай ук аларны гамәлгә ашыру тәртибе;

7) муниципаль бюджетның, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектларының билгеләнгән бурычларны яки чикләүләрне үтәү зарурлыгына яки мондый йөкләмәләрнең яисә чикләүләрнең эчтәлеген үзгәртүгә бәйлә чыгымнарын (мөмкин булган кертемнәрен) бәяләү;

8) муниципаль жайга салу максатларына ирешүне мониторинглау индикаторлары (күрсәткечләре), ачыкланган проблеманың хәлен, жайга салу өлкәсендәге проблемаларны анализлау вакытына әлеге индикаторларның күрсәткечләре һәм индикаторлар күрсәткечләре турында мәгълүмат чыганакалары;

9) акт проектының файдасын һәм чыгымнарын тасвирлау: йогынты ясалачак территорияләр, социаль төркемнәр, икътисадый секторлар; көтелгән тискәре һәм уңай йогынты;

10) норматив хокукий акт кабул итүгә бәйлә куркынычларны (рискларны) һәм чыгымнарын бәяләү;

11) норматив хокукий акт кабул итүгә бәйлә көтелгән нәтижәләр һәм чикләүләр.

12) акт проектының үз көченә керүенәң фаразланган датасы;

13) жайга салу максатларына ирешүнең сайлап алынган ысулының нәтижәлелеген тикшерү методларын тасвирлау;

14) жайга салуның билгеләнгән максатларына ирешү өчен кирәк булган оештыру-техник, методологик, мәгълүмати һәм башка чаралар;

15) хәбәрнамәне урнаштыру турында белешмәләр, мондый урнаштыруга бәйлә рәвештә тәкъдимнәр бирү вакытлары;

16) профильле бүлекчә фикеренчә, тәкъдим ителә торган жайга салуның нигезләгән бәяләргә мөмкинлек бирә торган башка белешмәләр.

2.3. Акт проектына бәя бирү кысаларында, эшкуарлык һәм башка эшчәнлек субъектларының фикерен исәпкә алу максатларында, профильле бүлекчә тарафыннан гавами консультацияләр үткәрелә.

2.4. Халык алдында консультацияләр уздыру өчен профильле бүлекчә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында халык арасында консультацияләр уздыру турында хәбәр урнаштыра, аңа карата бәяләү уздырыла торган акт проекты, шулай ук гавами консультацияләр барышында тикшерелә торган акт проекты буенча сораулар исемлеге бирелә. Хәбәрнамәдә гавами консультацияләр үткәрү вакыты, шулай ук гавами консультацияләр барышында фикер алышына торган мәсьәләләр буенча гавами консультацияләрдә катнашучылар тарафыннан үз фикерләрен юллау ысулы күрсәтелә.

2.5. Гавами консультацияләр нәтижәләре Профильле бүлекчә тарафыннан гавами консультацияләр тәмамланганнан соң биш эш көне эчендә белешмә рәвешендә рәсмиләштерелә.

2.6. Гавами консультацияләр үткәрү вакыты кимендә 10, ләкин 30 көннән артмаган календарь көн тәшкил итә.

2.7. Актның эшләп бетерелгән проекты, аңлатма язуы, акт проектының конкуренция торышына йогынтысын анализлау һәм гавами консультацияләр

нәтижеләре буенча белешмә гавами консультацияләр тәмамланганнан соң биш эш көне эчендә бәяләү турында бәяләмә эзерләү өчен вәкаләтле органга жиберелә.

2.8. Вәкаләтле орган 10 эш көне дәвамында кушып бирелгән документлар белән акт проектын карый, аны бәяләү нәтижеләре буенча бәяләмә эзерли һәм аны өч эш көне эчендә профильле бүлекчәгә жиберә.

2.9. Акт проектын бәяләгәндә Вәкаләтле орган профильле бүлекчәдән акт проектын бәяләүне уздыру өчен кирәкле бөтен мәгълүматны соратып ала.

2.10. Акт проектын бәяләү нәтижеләре буенча вәкаләтле орган тарафыннан төзелә торган бәяләмәдә әлеге Нигезләмәнең 1.2 пункттында күрсәтелгән нигезләмәләр актының проектта булмавы яисә булуы турында нәтижә ясала.

2.11. Бәяләү турында бәяләмә нәтижеләре буенча профильле бүлекчә Вәкаләтле орган кисәтүләрен юкка чыгарырга тиеш.

2.12. Әгәр профильле бүлекчә вәкаләтле органның бәяләмәдә китерелгән нәтижеләре расланмаган дип санаса, килештерелгән позициягә ирешү максатларында вәкаләтле орган белән килештерү процедуралары үткәрелә. Килештерелгән позициягә ирешмәгән очракта, профильле бүлекчә тарафыннан беркетмә рәсмиләштерелә, ул профильле бүлекчә житәкчесе (яисә аның урынбасары) һәм вәкаләтле орган житәкчесе (яисә аның урынбасары) тарафыннан имзаланна.

Алга таба акт проектын кабул итү процедурасын гамәлгә ашырганда, проект материалларына мәжбүри рәвештә килештерү процедуралары нәтижеләре буенча рәсмиләштерелгән беркетмә теркәлә.

Акт проектын эзерләүдән баш тарту яисә аны эшләп бетерү турында Карар кабул ителгән очракта, профильле бүлекчә, жайга салу йогынтысын бәяләү турында бәяләмә алган көннән алып 15 календарь көннән дә соңга калмыйча, акт проекты буенча тәкъдимнәр жыелмасы рәсми сайтта тиешле мәгълүмат урнаштыра.

Әлеге нигезләмәнең 1.2 пункттында күрсәтелгән нигезләмәләр акт проектында ачыкланмаган очракта, Профильле бүлекчә, жайга салу йогынтысын бәяләү турында бәяләмә алган көннән алып 15 календарь көннән дә соңга калмыйча, акт проектының йомгаклау редакциясен, шулай ук акт проекты буенча гавами консультацияләрдә катнашучылардан кергән тәкъдимнәр жыелмасындагы тәкъдимнәрне исәпкә алу яисә кире кагу сәбәпләре турында мәгълүмат эзерли.

3. Норматив хокукый актларга экспертиза үткәрү

3.1. Норматив хокукый актларга экспертиза (алга таба – экспертиза) Вәкаләтле орган тарафыннан норматив хокукый актларга экспертиза үткәрүнең еллык планнары нигезендә үткәрелә.

3.2. Норматив хокукый актка экспертиза уздыру өчен нигез булып эшкуарлык, инвестиция эшчәнлегә өлкәсендәге ижтимагый оешмалардан, кулланучылар берләшмәләреннән, жирле үзидарә органнарыннан, үз-үзен жайга сала торган оешмалардан тәкъдимнәр тора, вәкаләтле орган тарафыннан эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлегә өлкәсендәге проблемалар булуын мөстәкыйль ачыклау, шул исәптән:

- 1) муниципаль норматив хокукый актлар мониторингы;
- 2) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый хәле мониторингы;

3) жирле үзидарэ органнарына эшкуарлык, инвестиция эшчэнлеге өлкөсөндө проблемалар булуын таныкый торган гражданныр һәм оешмаларның берничэ тапкыр мөрәжәгатъләре керү.

3.3. Дәүләт серен сакый торган белешмәләр яисә конфиденциаль характердагы белешмәләр булган, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне, кризислы хәлләрне булдырмау һәм террорчылык актларын кисәтү, һәм (яисә) аларның нәтижәләрен бетерү максатларында эшләнган норматив хокукый актларга экспертиза үткәрелми.

3.4. Норматив хокукый актларга экспертиза үткәрү этаплары:

1) норматив хокукый актларга экспертиза үткәрү планын формалаштыру;
2) муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмәләр проектын эзерләү.

3) норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмәләр проектлары буенча гавами консультацияләр үткәрү;

4) норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмәләр эзерләү.

3.5. Норматив хокукый актларга экспертиза уздыру планында түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) муниципаль норматив хокукый актның исеме һәм реквизитлары;
2) норматив хокукый актны эшләүне гамәлгә ашыручы бүлекчә исеме;
3) норматив хокукый актка экспертиза үткәрү, шул исәптән гавами консультацияләр вакыты.

3.6. Вәкаләтле орган агымдагы ел тәмамланьрга дүрт айдан да соңга калмыйча муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында планын формалаштыру максатларында тәкъдимнәр жыю турында хәбәрнамә урнаштыра.

3.7. Тәкъдимнәрне жыю вакыты хәбәрнамә урнаштырылган вакыттан алып 30 көнән ким булмаган һәм 45 календарь көннән дә артмаган вакыт тәшкит итә.

3.8. Тәкъдимнәр жыю срогы тәмамланганнан соң биш эш көненнән дә соңга калмыйча Вәкаләтле орган планын формалаштыра һәм раслый. План муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында аны раслаган көннән алып ике эш көне эчендә урнаштырылырга тиеш.

3.9. Норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмәдә түбәндәге белешмәләр бар:

1) норматив хокукый актның төп реквизитлары;
2) норматив хокукый акт кабул иткән һәм (яисә) жәмәгат мөнәсәбәтләренең тикшерелә торган даирәсе аның компетенциясенә һәм вәкаләтләренә керә торган орган исеме;

3) муниципаль акт проектының жайга салу йогынтысын бәяләүне уздыру нәтижәләре турында белешмәләр (аны уздырган очракта);

4) карала торган муниципаль норматив хокукый актның һәм аның аерым нигезләмәләренең гамәлдә булу вакыты;

5) мәнфәгатъләре муниципаль норматив хокукый акт белән билгеләнган жайга салуга (алга таба – жайга салу) бәйле затлар даирәсе;

6) проблеманы хәл итү дәрәжәсен бәяләү һәм жайга салу хисабына аның белән бәйле тискәре нәтижәләренә жиңү;

7) әлеге муниципаль норматив хокукый актны гамәлгә ашырудан чыгымнарны һәм керемнәрне бәяләү;

8) жайга салуның факттагы уңай һәм тискәре нәтижәләрен бәяләү;

9) жайга салуның билгелэнгән максатларына һәм күрсәткечләренә ирешүнен нәтижәлелеген бәяләү;

10) муниципаль норматив хокукый актта эшкуарлык, инвестиция һәм (яисә) башка эшчәнлек алып баруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрнең булуы турында белешмәләр;

11) эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне бетерү ысуллары һәм гамәлдәге жайга салуның нәтижәлелеген арттыру турында тәкъдимнәр;

12) жайга салуның факттагы йогынтысын бәяләргә мөмкинлек бирә торган башка белешмәләр.

3.10. Норматив хокукый актка экспертиза нәтижәләре турында бәяләмә проекты Профильле бүлекчә тарафыннан эзерләнә һәм Вәкаләтле органга жибәрелә.

3.11. Муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмә проекты Вәкаләтле орган тарафыннан гавами консультацияләргә чыгарыла. Муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмәләр проектлары буенча гавами консультацияләр үткөрү өчен вәкаләтле орган аларны үткөрү турында хәбәрнамәне, экспертиза үтә торган норматив хокукый акты, муниципаль норматив хокукый актка экспертиза нәтижәләре турында бәяләмә проектын муниципаль берәмлекнең рәсми сайтына урнаштыра.

3.12. Хәбәрнамәдә гавами консультацияләр үткөрү вакыты һәм катнашучыларның үз фикерләрен жибәрү ысулы булырга тиеш.

3.13. Норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмәләр проектлары буенча гавами консультацияләр үткөрү вакыты 10 календарь көннән дә ким һәм 30 календарь көннән дә артык булмаска тиеш.

3.14. Гавами консультацияләр үткөрү нәтижәләре буенча биш эш көне эчендә муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турында бәяләмә эзерләү өчен нигез булып торган белешмә эзерләнә.

3.15. Кул куелганнан соң ике эш көне эчендә норматив хокукый актка экспертиза нәтижәләре турында бәяләмә Вәкаләтле орган тарафыннан Профильле бүлекчәгә жибәрелә. Экспертиза нәтижәләре буенча вәкаләтле орган жирле үзидарә органнарына муниципаль норматив хокукый актларга үзгәрешләр кертү буенча тәкъдимнәр жибәрә.

3.16. Муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза нәтижәләре турындагы бәяләмә аларга үзгәрешләр кертү яисә аларны гамәлдән чыгару өчен нигез булып тора.